

УДК 81'255.4:81'25:81'367(=111)(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.5.1/48>

Шеремет А. В.

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

Атаманенко Є. С.

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОРИГІНАЛЬНОГО ТЕКСТУ ТА ТЕКСТУ ПЕРЕКЛАДУ НА ПРЕДМЕТ ЛЕКСИЧНИХ, СИНТАКСИЧНИХ ТА СТИЛІСТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ (НА БАЗИСІ ТВОРУ «СЯЙВО» С. КІНГА ТА ПЕРЕКЛАДУ ОЛЕКСАНДРА КРАСЮКА)

Стаття присвячена комплексному аналізу перекладацьких трансформацій у процесі перекладу готичної літератури на матеріалі роману Стівена Кінга «Сяйво» та його українського перекладу, виконаного Олександром Красюком. Дослідження зосереджується на виявленні, класифікації та аналізі лексичних, синтаксичних і стилістичних трансформацій, необхідних для адекватної передачі специфіки жанру готичного українською мовою.

Основною проблемою дослідження є необхідність збереження авторської атмосфери напруги, саспенсу та емоційного впливу при перекладі, а також адаптація американських культурних реалій для україномовного читача. У роботі проаналізовано широкий спектр перекладацьких прийомів: від синонімічних та контекстуальних замінів до складних стилістичних трансформацій, включаючи логізацію, експресивізацію, архаїзацію та термінологізацію.

Методологія базується на порівняльному аналізі оригінальних та перекладених фрагментів з урахуванням контекстуального значення та функціональної еквівалентності відповідно до скопос-теорії. Проаналізовано як насичені саспенсом епізоди, так і нейтральні діалоги, що дозволило простежити варіативність перекладацьких стратегій залежно від комунікативної функції тексту.

Дослідження виявило активне використання транскодування для передачі американських реалій, смислового розвитку для адаптації метафоричних конструкцій, а також цілісного перетворення для досягнення природності звучання українською мовою. Особливу увагу приділено аналізу передачі мовних засобів створення наративної напруги, характерних для літератури жахів, включаючи конкретно-чуттєву та емоційно-експресивну лексику.

Результати демонструють високу якість перекладу Олександра Красюка, який зумів зберегти жанрову специфіку твору та забезпечити адекватне сприйняття читачами завдяки поєднанню динамічної та функціональної еквівалентності. Робота має практичне значення для перекладачів та дослідників перекладознавства.

Ключові слова: експресивізація, перекладацька трансформація, компресія, декомпресія, реалії, транскодування, художня література.

Постановка проблеми. Переклад художньої літератури є складним і багатогранним процесом, що вимагає від перекладача не лише високого рівня володіння мовами, а й глибокого розуміння стилістики, авторського задуму та культурного контексту оригінального твору. Особливої складності набуває переклад готичної літератури, де перед перекладачем постають додаткові завдання: необхідність відтворити атмосферу страху, напруги й психологічного дискомфорту, які створюються не лише змістом, а й ритмом, інтонацією, добром лексичних засобів. Втрата цих елементів у перекладі може суттєво знизити емоційний

вплив твору на читача. Таким чином, актуальною проблемою є пошук ефективних перекладацьких стратегій і трансформацій, що дозволяють максимально зберегти художню цілісність і емоційну насиченість оригінального тексту при його адаптації для української аудиторії.

Переклад художнього тексту передбачає не лише буквально відтворення змісту, а й необхідність глибокої інтерпретації, адаптації та трансформації мовних і стилістичних елементів оригіналу відповідно до норм і очікувань цільової аудиторії. У процесі перекладу перекладач часто стикається з неможливістю використання прямих

відповідників, що зумовлює потребу у застосуванні різноманітних трансформацій.

Кажучи загалом про процес перекладу, хоча на практиці перекладач часто керується інтуїцією, знання про різні трансформації формує у нього інструментарій для свідомого вибору між перекладацькими прийомами у складних чи спірних випадках. Теоретична класифікація трансформацій, навіть якщо не завжди використовується безпосередньо під час самого перекладу, має значну цінність для подальшого аналізу перекладених текстів. Виокремлення трансформацій дозволяє систематизувати перекладацькі прийоми, чітко визначити, які саме зміни були внесені у текст, а також виявити причини цих змін – наприклад, чи були вони зумовлені граматичними, лексичними або культурними відмінностями між мовами. Завдяки цьому можна об'єктивно оцінити адекватність і еквівалентність перекладу, простежити, які елементи оригіналу були збережені, а які змінені або опущені. Аналіз трансформацій також допомагає виявити типові труднощі перекладу певного жанру чи типу тексту, а порівняння різних перекладів одного й того самого твору дає змогу проаналізувати стратегії перекладачів і визначити найбільш ефективні рішення. Таким чином, система класифікації перекладацьких трансформацій є потужним інструментом для структурованого й об'єктивного аналізу перекладів, дозволяє глибше зрозуміти перекладацькі стратегії і мотиви, а також сприяє підвищенню якості перекладацької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості перекладу художньої літератури вивчали такі вчені у сфері перекладу, як О. В. Ребрій, О. В. Назаренко, Н. С. Назаренко, Т. Л. Щеголева, І. Кобякова, О. О. Селіванова, Л. П. Науменко, А. Й. Гордєєва, С. В. Засєкін, М. Тимочко та зарубіжні дослідники, такі як К. Скотт, Дж. Мандей, Г. Сонг, Ю. Найда, С. Баснетт, Л. Венуті, Дж. Гаус, К. Норд, П. Ніколау, Е. Гентцлер. Якщо саме про дослідження перекладу твору С. Кінга «Сяйво», то можливо перелічити наступних авторів: М. Д. Альшина, І. В. Садовська, Д. Єрохіна. Також була оглянута магістерська робота «Лінгвістичні засоби створення наративної напруги в англійській літературі жахів: перекладацький аспект» Лободзінської Катерини Анатоліївни, де відбувався розгляд жанру готичного та наративної напруги, і передачі цього в перекладеному тексті.

Актуальність дослідження полягає у тому, що на книгу Стівена Кінга було зроблено мала кількість досліджень по аспекту перекладу, бо це спе-

цифічно є певним одним твором, а не сферою чи лінгвістичним явищем. Хоча і написаний у 1977-у, він належить до сучасної літератури.

Постановка завдання. Метою є виявлення лексичних, стилістичних трансформацій, аналіз цілі зробленої ПТ. Також виокремлення деяких типових трансформацій, до яких частіше всього належать граматичні трансформації.

Для аналізу лексичних перекладацьких трансформацій були обрані твір Стівена Кінга «Сяйво» та текст перекладу Олександра Красюка.

Об'єктом аналізу є перекладацькі трансформації, а предметом дослідження є цілі автора перекладу, який для неї застосовує перекладацькі трансформації.

Метою дослідження є визначення перекладацьких трансформацій які спостерігаються між текстом оригіналу і текстом перекладу, також визначення цілей здійснених перекладацьких трансформацій перекладачем Олександром Красюком.

Виклад основного матеріалу. Варто розпочати цей аналіз художнього твору з розгляду прийомів перекладу лексико-семантичних, синтаксичних, синтаксичних. Переклад художньої, зокрема готичної літератури, вимагає від перекладача не лише досконалого володіння мовою оригіналу та мовою перекладу, а й глибокого розуміння культурних особливостей, авторського стилю та жанрової специфіки твору. Для того, щоб переклад «відбувся» і був максимально адекватним першотвору, перекладачеві передусім слід з'ясувати жанрові особливості оригіналу і намагатися зберегти їх у процесі перекладу. З'ясовуючи жанрову природу конкретного твору, необхідно враховувати авторське визначення жанру цього твору, а також ті моменти, що пов'язані з авторською інтерпретацією традиційних, загальновідомих жанрів [5, с. 262]. Особливу увагу слід приділяти передачі атмосфери, емоційного напруження та художніх засобів, які використовує автор для створення відчуття страху, тривоги чи загадковості. Щоб досягти максимальної відповідності оригіналу, перекладач застосовує різноманітні перекладацькі трансформації, адаптує метафори, гру слів, алегорії й інші стилістичні прийоми, зберігаючи при цьому унікальність авторського голосу та жанрові риси. Такий підхід дозволяє не лише точно передати зміст, а й відтворити художню цінність і емоційний вплив твору на читача. У автора оригіналу присутні, в свою чергу, мовні засоби створення наративної напруги у літературі жахів належать: найрізноманітніша конкретно-чуттєва

лексика, емоційно-експресивна лексика, широке використання різноманітних типів речень, діалектизми, вигуки, слова вжиті у переносному значенні, синонімія, образна лексика, антонімія, омонімія, полісемія; тропи: епітети, метафори, порівняння тощо. За допомогою цих мовних засобів автор впливає на психоемоційний стан читача та сприяє збільшенню рівня наративної напруги у творі [3, с. 52]. Перед перекладачем стоїть задача це все адекватно передати через функціональну чи динамічну еквівалентність. У вимірах скопос-теорії стратегія усвідомлення сукупності засобів та своєї цілі, щоб досягти певних результатів, переклад постає як активна позиція перекладача, що має характер творчого рефлексування, яке розкривається через питання «для чого й заради якої мети?» [6, с. 35].

Досліджуючи перекладацькі трансформації, можливо зробити висновок, що є необхідні перекладацькі трансформації, такі, якими є часто граматичні трансформації, та є опціональні, якими є часто лексико-семантичні, які є інакшими, ніж лише дослівний чи еквівалентний переклад. До лексико-семантичних перекладацьких трансформацій належать усі способи перекладу лексичних одиниць (слів, словосполучень, фразем), враховуючи видозміни у їхній формі і значенні і порівнянні з мовою оригіналу.

Можливо дійти того висновку, що для аналізу я послуговувався визначенням таких способів перекладу, як: синонімічна заміна, контекстуальна заміна, калькування, транскодування (транслітерація, транскрибування, мішане між собою, адаптивне), описовий переклад, антонімічний переклад, компресія, декомпресія, конкретизація значення іменника і конкретизація значення дієслова, генералізація значення іменника чи дієслова, диференціація значення. Смысловий розвиток та цілісне перетворення є тими типами трансформацій, яка може бути комплексною, також, компенсація втрат при перекладі. Парцеляція висловлювання (внутрішнє та зовнішнє), інтеграція висловлювання (внутрішня та зовнішня). До стилістичних ПТ належить логізація, експресивація, використання стилістично піднесеного відповідника, використання діалектизму, архаїзація, також стилізація під розмовну мову або стилістичне зниження, термінологізація.

Для початку маю окреслити деякі граматичні трансформації, які є необхідними і їх не уникнути при перекладі з англійської на українську мову. Це вилучення артиклів або передача «the» через вка-

зівні займенники, вилучення характерних англійській мові надлишкових присвійних займенників, перестановка в асидентичному іменниковому словосполученні з додаванням родового відмінку або прийменника у словосполучення, вилучення прийменників чи їх заміна у фразальних дієсловах і застосування морфем в перекладі на українську, на зразок різних афіксів. Заміна «to be» таким розділовим знаком, як тире. Вилучення допоміжних дієслів і компресія у цьому випадку. Само собою розуміється, що при перекладі з англійської українською мовою у багатьох випадках здійснюється внутрішня парцеляція речення комами, а в статті розглядаються ті випадки парцеляції, які застосовані цілеспрямовано перекладачем для збереження настрою оригіналу. І звичайно ж, стається часто пермутація у бік природного розташування слів чи покращення звучання вислову у мові перекладу, у тих же асидентичних іменникових словосполученнях.

Тож спершу розглянемо синонімічну субституцію, або вибір варіантного відповідника [2, с. 7]. У випадку дієслів це виглядає так: «He swung open a small square grating in the furnace's belly and he and Jack *peered in* together» – «Він настіж відкрив невеличку квадратну колосникову решітку в утробі печі, і вони з Джеком разом *зазирнули* всередину» [13, с. 16; 7, с. 37]. За англійським словником «to peer» означає «глянути з обережно і зі зусиллям» [11]. За українським словником «зазирнути» позначає «дивитися у (за, на) що-небудь, намагаючись побачити когось, щось» [1], що теж має на увазі певні зусилля, тож ці слова один одному є відповідниками.

Якщо розглядати на конкретних зразках з оригінального твору та тексту перекладу: можна побачити контекстуальну заміну в цьому зразку: «“The pilot's got a fail-safe,” Watson *told* him» – «Пілотник має відмовостійкість, – *пояснював* йому Ватсон» [13, с. 16; 7, с. 38]. За приділенням з посібнику О. О. Жулавської, контекстуальною заміною є лексичною перекладацькою трансформацією з-за якої відповідником стає слово, що не є його словниковим значенням і воно підібране згідно контекстуального значення [2, с. 9].

Ще прикладом контекстуальної заміни є речення «Jack smiled, a big wide *PR* smile» – «Джек посміхнувся великою *рекламною усмішкою*» [13, с. 5; 7, с. 20]. Тут мають вплив американські культурні реалії і згідно них було перекладено «People Relations smile» як «рекламна посмішка» чи «штучна посмішка», бо цей тип посмішки фігурує в маркетингу та адвертайзменті [10, с. 10].

Далі буде мова про антонімічний переклад, який включає в себе позитивацію та негативацію. Позитивацію можливо побачити у цих рядках: «When he went back into his study and saw Danny standing there, wearing *nothing but* his training pants and a grin...» – «Коли він повернувся до свого кабінету і побачив, що Денні стоїть там у *самих лише* трусиках-підгузку й усміхається...» Для англійської мови конструкція «nothing but» є типовою, а при перекладі українською було замінено на «у самих лише», на позитивну конструкцію.

Конкретизацію іменника можна побачити в наступному зразку: «undertaker» [13, с. 5] «трунар» [7, с. 19]. За визначенням українського словника [9], це виключно людина, яка майструє труни. В оригіналі, за визначенням кембриджського словника [11], це слово має ширшу семантику і позначає людину, яка підготовлює мертві тіла до захоронення чи спалення, і також позначає того, хто організовує похоронну процесію.

Конкретизація дієслів становить особливий інтерес, цю трансформацію можна помітити у реченнях: «He got a grip on it with both hands and followed the cook down the porch steps, trying manfully not to grunt and give away how heavy it was» – «Ухопившись обома руками за торбу, він потяг її вслід за кухарем униз по сходах, мужньо намагаючись не *кректати*, не виказувати, яка вона важезна» [13, с. 71; 7, с. 126]. Відповідник був обраний досить влучно, бо «to grunt» це «видавати низький, грубий шум» [11], а «кректати» це «видавати уривчасті горлові звуки під час фізичного напруження» [9], що ще більше конкретизувало ситуацію.

Щодо генералізації, її можна побачити у перекладі одного словосполучення, яке в перекладі стало складним словом: «...pushing up to forty and holding it there until the town began to trickle away into an exurban sprawl of gas stations, Burger Kings, and McDonalds» – «...розігнався до сорока й витримував цю швидкість, поки місто не почало розсмоктуватися на безладні болітця приміських *автозаправок*, “Бургер Кінгів” та “Макдоналдсів”» [13, с. 276; 7, с. 451].

Становить також інтерес генералізація дієслова, яка повністю зумовлена особливостями обидвох мов – в одній присутній вираз, в іншій відсутній. Так є у випадку слова «intimidated», яке було перекладено як «лякає»: «Your wife isn't a bit *intimidated* by the idea?» – «Вашу дружину анітрохи не *лякає* ця перспектива?» [13, с. 5; 7, с. 20]. За Кембриджським онлайн-словником слово в мові оригіналу означає «злякати когось,

зазвичай в цілях переконання щось зробити», якщо у формі дієслова [11]. Також сталась транспозиція дієприкметника дієсловом.

Має місце в тексті перекладу компресія за рахунок вилучення надлишкових в українській мові слів, заміна на більш компактну конструкцію, хоча перекладач ніби трохи торкнувся зміни змісту, прибравши «last»: «...even the balsa glider that had pleased him so much all the *last* week since Jack had brought it home» – «...навіть бальсовим планером, яким він так був втішався весь тиждень, відтоді як Джек приніс той додому» [13, с. 12; 7, с. 31]. В наступному ще випадку компресія сталась завдяки вилученню змістовної деталі: «...but he didn't really want to go to that *old* Jack and Jill anymore» – «...але насправді йому не хотілося більше ходити до “Джек та Джилл”» [13, с. 25; 7, с. 53], що у наступних рядках було все одно розкрито, тому це зміст не зіпсувало. В наступному прикладі було вилучене і скорочене образне порівняння: «His mouth was dry, *his eyes like hot marbles...*» – «У роті йому пересохло, *очі горіли...*» [13, с. 30; 7, с. 61].

Декомпресія частіше стається внаслідок збільшення кількості знаків, літер при перекладі з англійської українською, аніж за рахунок збільшення кількості слів. Вона стається і при описовому перекладі, але в абзаці про декомпресію будуть розглядатись випадки лише додавання слова, а про описовий переклад буде роз'яснено далі. Далі йдуть рядки з лексичною декомпресією «Beyond that she could see Hallorann's *spotless* kitchen, the big portholed double doors propped open by rubber wedges» – «Поza ним вона бачила *бездоганно чисту* кухню Хеллорана, великі двоствулкові двері з віконцями-ілюмінаторами стояли розчинені, підперті гумовими клинами» [13, с. 81; 7, с. 142].

Описовий переклад можливо зустріти в цих рядках, при експлікації дієслова: «“I don't want to see,” he said low, and then looked back at the rubber ball, *arc-ing from* hand to hand» – «Я не хочу бачити, – промовив він стиха, а потім перевів погляд на гумовий м'ячик, *що не припиняв по дузі перескакувати* з руки в руку» [13, с. 288; 7, с. 472]. Також цей тип перекладацької трансформації ще в цих зразках: «Snow spattered against the windows like thrown sand» – «Сніг пирскав у вікна, немов знадвору хтось кидався піском» [13, с. 30; 7, с. 61].

Смисловий розвиток діє за принципом заміни еквівалентом, який є виведений логічно зі значення слова оригінального тексту. Це було у рядках: «...the golden cast that now tinged the *afternoon*

light» – «...надвечірнє світло набуває золотавого відблиску» [13, с. 25; 7, с. 52].

Щодо цілісного перетворення, воно являє собою передачу змісту засобами мови перекладу, які не є словниковими відповідниками. При ньому береться до уваги контекстуальне значення слів та традиції мови перекладу. Далі буде зразок цілісного перетворення у реченнях: «*You lost your temper, Ullman had said*» – «*“Дав волю норову”*», – сказав Уллман» [13, с. 16; 7, с. 37]. Також цілісне перетворення було у цих рядках: «*“What were you talking about, hon?” Wendy asked him as they went back inside. “Oh, nothing much”*» – «Про що ви розмовляли, любий? – *Та так, ні про що*» [13, с. 80; 7, с. 140]. Таким чином будь-які фрази досягають більш природнього звучання у мові перекладу.

Компенсація втрат часто може бути уточненням і бути через додавання слів, як наприклад у: «*He was a beefy man with fluffy popcorn hair, white shirt, and dark green chinos*» – «Він був м'язистим чоловіком з кошлатим, кольору попкорну волоссям, у білій сорочці і темно-зелених робочих штаних» [13, с. 16; 7, с. 37]. Часом компенсація втрат може межувати з експресивацією чи стилізацією під розмовний стиль. Далі у цих реченнях теж ця ПТ і змістовна зміна у другій частині: «*Come out! Came out, you little shit! Take your medicine!*» – «Виходь! Нумо, ти, малий засранцю! Отримай заслужену кару!» [13, с. 30; 7, с. 61].

Слід також зазначити, що українська мова сповнена лексичних засобів, що дозволяють здійснення таких стилістичних трансформацій, як експресивація, яка може робити вираз чи більш у розмовному тоні, чи дещо піднесеному, також деякі інші засоби дозволяють робити діалектизацію чи архаїзацію. Якщо казати про перше, то наступними прикладами цього є такі зразки: «*Ullman stood up and went to the file cabinet in the corner*» – «Уллман підвівся й рушив до картотечної шафи в кутку» [13, с. 5; 7, с. 20]. Часто можна побачити, що замість простого слова «сказав» перекладач застосував «промовив» чи «промовила», що є експресивацією у бік деякого піднесення: «*“Okay, here's your furnace,” Watson said...*» – «Гаразд, ось ваша топка, – промовив Ватсон...» [13, с. 16; 7, с. 37].

Логізація, яка далі, застосовувалась у тому випадку, коли дослівний переклад виглядав би з-за комічно і перебільшено, чи незграбно: «...*after the bars had closed and they had returned home, the fights would start in earnest...*» – «...коли закривалися бари й пара поверталася додому, от тоді розпочиналися серйозні скандали...» [13, с. 12;

7, с. 31]. При цьому далі йде прямий переклад цієї гіперболи, що додає дрібку комічності, з вуст героя Джека Торренса. Не сталося надуживання того ж слова завдяки рішенню перекладача: «*The Friday Night Fights, Jack called them, but it wasn't funny*» – «П'ятничні нічні бої – так називав їх Джек, але це було не смішно».

Можливо помітити за наступними рядками стилізацію під розмовність «*And your son is also extraordinary?*» [13, с. 5] – «*А син у вас також надзвичайний?*» [7, с. 19] через «син у вас». Тут ймовірно здійснена компенсація втрат, бо для відображення розмовності в українській часом потрібні подібні додаткові граматичні зміни з розмовною конструкцією.

Архаїзацією є застосування застарілих слів у перекладі і це можна побачити за наступними реченнями: «*Danny was in the east-wing ballroom, standing on an over-stuffed, high-backed wing chair, looking at the clock under glass*» – «Денні був у східному крилі, у бальній залі, він стояв на сидінні м'якого фотеля з високою спинкою і роздивлявся дзигар під склом» [13, с. 269; 7, с. 438]. Застосування «дзигаря» замість «годинник» може бути мотивовано необхідністю відобразити старий годинник.

Також є випадок діалективізації при перекладі і це наведено у наступному зразку: «*Danny was in the east-wing ballroom, standing on an over-stuffed, high-backed wing chair, looking at the clock under glass*» – «Денні був у східному крилі, у бальній залі, він стояв на сидінні м'якого фотеля з високою спинкою і роздивлявся дзигар під склом» [13, с. 269; 7, с. 438]. Слово «фотель» у словнику справді відзначається, як діалектичне і позначає воно «крісло» [9]. Завданням перекладача при перекладі художнього тексту є часом додавання експресивації наявними у мові засобами та додавання колориту подібними діалектичними словами.

Як зазначалось у статті, у якій йшлося про існування термінологізації та детермінологізації, в ній розкривалась тема в основному останньої [4]. У цьому випадку була використана термінологізація, як стилістична трансформація, через використання слова «відмовостійкість» у порівнянні з текстом оригіналу. У ньому було початково більш звичайне слово, як «fail-safe» [13, с. 16; 7, с. 38]. Термінологічним більш аналогом «відмовостійкості» могло б бути «fault tolerance» [12].

Використовуючи парцеляцію, автор зосереджує увагу читача на інтенсивності певної пережитої емоції [3, с. 42]. Що я можу сказати про пере-

клад твору, це те, що перекладач не здійснював її, скоріше самий автор оригіналу часом займався цим, що і було так само передано у перекладі.

Закінчити можу темою того, що у «Сяйві» досить багато культурно маркованої лексики, або ж американських реалій, і їх потрібно певними засобами перекладу передати. Цими засобами є різні види транскодування та калькування, перші являють собою, за О. О. Селівановою, формальну трансформацію на фонетичному рівні, друге є формальною трансформацією на лексичному рівні [8, с. 7]. В перекладі їх також пояснюють в низу сторінки, що можна назвати описовим перекладом, у видавництві Клуб сімейного дозвілля, 2014. Можна у наступних прикладах простежити передачу реалії через адаптивне транскодування: «Rolodex» – «ролодексу», після перекладу морфема відображає знахідний відмінок, бо це є необхідністю для адекватного перекладу. Найбільше можна помітити адаптивне транскодування у цих рядках: «She looked out the kitchen window and saw him just sitting there on the curb, not playing with his trucks or the wagon or even the balsa glider» – «Вона визирнула з кухонного вікна і побачила, що він просто сидить собі на бровці, не граючись ні своїми ваговозиками, ні навіть бальсовим планером...» [13, с. 12; 7, с. 31]. Транскрибування можна побачити при перекладі цієї американської реалії: «a Tensor lamp» – «лампа “Тензор”» [13, с. 5; 7, с. 20], «a couple of Oreos on a plate» – «на тарілку кілька печив “Орео”» [13, с. 15; 7, с. 37], «Sesame Street» – «Сезам-стрит» [13, с. 25; 7, с. 52], «Sierra Nevada» – «Сьєрра-Невада» [13, с. 54; 7, с. 101]. Також мало місце напівкалькування терміну «the pilot light» – «пілотний пальник» [13, 16; 7, с. 37].

Висновки. Можливо зробити кілька основних висновків за результатами проведеного аналізу такого зразку художньої літератури, як «Сяйво»

Стівена Кінга та перекладу Олександра Красюка. По-перше, стилю С. Кінга при написанні твору характерним є змалювання типових американських реалій, які включають вулиці, консюмеризм, бренди, марки, рекламу, ТВ-програми і це переважно передається транскодуванням (транслітерацією та транскрибуванням) і калькуванням.

По-друге, помічено було, що при перекладі з англійської на українську мову, то якщо порівнювати частотність компресії та декомпресії, частіше відбувалось перше, а друге відбувалось в основному на рівні морфем і літер.

Цього роду художня література є достатньо важливим складником більшої сфери, якою є загалом художня література, тому у ній працюють закони перекладу, які конкретно для неї характерні. У літературі жахів часто використовуються фонетичні, морфологічні, лексичні та стилістичні засоби вираження експресії для створення наративної напруги та нагнітання атмосфери. До цих мовних засобів відносяться: алітерація, апозіопезис, ономатопея, епітети, порівняння, атрибутивні словосполучення, парцеляція, або зовнішня парцеляція висловлювання [3, с. 39–40]. І майже такою ж самою була можливість зустріти в тексті оригіналу і переданими ці аспекти у тексті перекладу. Олександр Красюк якісно здійснив переклад, додавши експресивації й конкретизації дієсловам, здійснював переважно внутрішню парцеляцію, яка є характерною для пунктуації української мови.

На далі у сфері перекладу саме горрорної літератури, у якій присутня наративна напруга, можуть здійснюватися більш фундаментальні дослідження. Дослідження у цій сфері знадобляться для фахівців з перекладу художньої літератури і, також, літератури жахів.

Список літератури:

1. Горох: онлайн-словник. URL: <https://goroh.pp.ua/> (дата звернення: 02.08.2025)
2. Жулавська О. О. Теоретичні та практичні аспекти англо-українського перекладу: навч. посіб., Суми : СДУ, 2023. 169 с.
3. Лободзінська К. А. Лінгвостилістичні засоби створення наративної напруги в англomовній літературі жахів: перекладацький аспект: маг. дис. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. 153 с.
4. Марчук Л. Детермінологізація як засіб неосемантизації термінів у художньому стилі сучасної української мови. *Лінгвостилістичні студії*: наук. жур. Луцьк : ССНУ ім. Л. Українки. 2017. Вип. №6. С. 122–128.
5. Назаренко Н. С., Щеголева Т. Л. Особливості жанрового перекладу художніх текстів. *Наукові записки*. Вінниця : ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство). 2014. № 20. С. 260–264.
6. Павленко О. Г. Аспекти українського художнього перекладу англomовної прози другої половини ХХ століття: підруч. 2-ге вид., пер. і доп. Київ : МДУ, 2025. 337 с.
7. С. Кінг «Сяйво»: роман, Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2014. 640 с.

8. Селіванова О. О. Нова типологія перекладацьких трансформацій (на матеріалі українсько російського перекладу). URL: <https://web.archive.org/web/20160604115844/http://selivanova.net/downloads/new%20typology%20of%20transformations%20in%20translation.doc> (дата звернення: 20.09.2025)
9. Словник.ua: онлайн-словник. URL: <https://slovnkyk.ua/index.php> (дата звернення: 10.08.2025)
10. Солощук Л. В. Кінесичні номінації в англomовному дискусії. *Вісник харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. 2011. №953. С. 6–14.
11. Cambridge Dictionary: онлайн-словник. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення: 15.09.2025)
12. Fortinet What Is Fault Tolerance: веб-сторінка. URL: <https://www.fortinet.com/uk/resources/cyberglossary/fault-tolerance> (дата звернення: 12.09.2025)
13. S. King «The Shining»: the novel, Edinburgh : Black & White Publishing, 1977. 403 с.

Sheremet A. V., Atamanenko Ye. S. COMPARATIVE ANALYSIS OF THE ORIGINAL TEXT AND THE TRANSLATED TEXT IN REGARD TO LEXICAL, SYNTACTIC AND STYLISTIC TRANSFORMATIONS (BASED ON STEPHEN KING'S «THE SHINING» AND ALEXANDER KRASYUK'S TRANSLATION)

This article is devoted to a comprehensive analysis of translation transformations in the process of translating horror literature based on Stephen King's novel «The Shining» and its Ukrainian translation by Oleksandr Krasyuk. The study focuses on identifying, classifying, and analyzing the lexical, syntactic, and stylistic transformations necessary for the adequate transmission of the specifics of the horror genre into Ukrainian.

The main problem of the study is the need to preserve the author's atmosphere of tension, suspense, and emotional impact in translation, as well as the adaptation of American cultural realities for Ukrainian-speaking readers. The work analyzes a wide range of translation techniques: from synonymic and contextual substitutions to complex stylistic transformations, including logization, expressivization, archaization, and terminologization.

The methodology is based on a comparative analysis of original and translated fragments, taking into account contextual meaning and functional equivalence in accordance with skopos theory. Both suspenseful episodes and neutral dialogues were analyzed, which made it possible to trace the variability of translation strategies depending on the communicative function of the text.

The study revealed the active use of transcoding to convey American realities, semantic development to adapt metaphorical constructions, and holistic transformation to achieve naturalness in Ukrainian. Particular attention is paid to the analysis of the transmission of linguistic means of creating narrative tension characteristic of horror literature, including concrete-sensory and emotionally expressive vocabulary.

The results demonstrate the high quality of Oleksandr Krasyuk's translation, which managed to preserve the genre specificity of the work and ensure adequate perception by readers through a combination of dynamic and functional equivalence. The work is of practical importance for translators and researchers in translation studies.

Key words: *expressiveness, translation transformation, compression, decompression, realities, transcoding, fiction.*

Дата надходження статті: 03.10.2025

Дата прийняття статті: 10.11.2025

Опубліковано: 29.12.2025